

ANULUL FAMILEI

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU LITERARIU.

RUSALIILE POPÓRELORU.

Si inca érn'a 'nversinunata
Prin munti, câmpii totu dá ocolu.
Si dupa urm'a-i apesata
Paméntulu inca totu e golu. —
Pàrèu, si lacu, si rîu, si mare,
Ce-atâtea sorti in lume léga,
De-a iernei agera suflare
In sloiuri albe se inchiaga;
Viéti'a 'n fire amortiesce,
Pe câmpu stá flórea vescedîta
Si vèntulu néu'a viscolesce,
Pe-a lumii façia 'ngalbinita.

Dar' éta dile m. i senine!
Sosesce-a primaverii dina,
La crud'a iérna, blând'a vine.
Se-i iee fránele din mâna;
Se vindece durerea 'n fire,
S'aduca 'n lume mângaiere,
Si in acorduri de iubire
Se cânte-unu imnu de inviere —
Sfarmat'a ghiatia e mênata
De elementulu suveranu
Si dîn'a e'n triumfu portata
Din pesceri pân' la oceanu.

O, dar' acuma, ce lumina,
Ce frumsetia, ce comori!
Aurór'a 'n ros'a din gradina
Zimbescce, si in alte flori;
Si cându esi sér'a la recóre,
Sub ceriulu pudruitu cu stele,
Audi glasu de privighitóre
Si mii de siópte draganele.
In raiulu est'a de lumine,
De paseri, flori si de verdétia,
Ne-aflámu, cându Spiritulu Sântu vine
Se dee lumii nóua viétia.

Popóreloru din lumea larga!
Óri cine póte profeti,
Cându érn'a vóstra-o se se stérگا
Si-alu vietii sóre va luci?
A iernei tiranfa órba
In jugu nu'n'éta se ve tiéie,
Óri dñu'a n'a veni s'o sórba
Si in oceanu pe veci s'o mâie?
O, Domnedieule cerescu!
In care dñ Spiritulu Sântu
Aflá-va intr'unu traiu fratiescu
Popórele de pe paméntu?

Ci se'ncetamu de a ne plänge
Cu inima de jale plina,
Câci flórea cându de geru se stînge
Ni spune: Viéti'a-i in lumina! —
Lumina dar' si év lumina
Din polu in polu mereu se sune;
Dar' nu lumina, ce'nvenina,
Ci de morala, religiune;
Si-atunci popóreloru serbá-vei
Rusaliile infratirii
— Triumfulu celu mai mare 'n lume
Pentru progresulu omenirii! — 1)

(Emi Rittershaus.)

C. Morariu.

1) In strofa ultima s'au facutu abatere dela originalu, in sensu religiosu. Trad.

B A B E T ' A .

Romanu.

(Urmare.)

Domnulu Sasanu ajunsese deja in ace'a etate, care se numesce flórea vârstei, adeca erá intre patrudieci si cincidieci de ani.

Nascutu in Bucuresci intr'un'a din mahalalele locuite de stratulu mai lipsitu, avuse noroculu de a intrá cá baiatu in un'a din pravaliele din strad'a lipscaniloru, si fiindu talentatu, desvoltându mai cu séma o pricepere admirabila pentru gusturile cocóneloru de moda, inaintá curéndu, ajunsese de teneru stapênulu unui magazinu de moda, care preste puçini ani ajunsese a fi centrulu pentru confecționarea celoru mai cautate toalete.

Dómn'a Mari'a Sasanu erá fét'a unui comerciantu din Transilvani'a dela Stefanesci, orasiulu din vecinatatea Ulmeniloru. Erá o fientia buna, dar' cá mólde de anima. Nu aretá altu interesu, de cátu pentru cas'a ei, acolo inse sciá se puna tóte asia de bine la cale, încátu cu dóue servitóre numai 'si tieneá salónele, odaile, curtea si gradin'a in o ordine esemplara.

Nici nu erá lucru raru de a o vedé cu matur'a in mâna, séu cu vre-unu petecu frecându parchetulu ori stergându mobilele de prafu.

Sér'a apoi erá obosita, in cátu nu mai poteá stá pe petióre.

Dela siepte óre se aruncá in fotoliu si adormiá.

Nu vedeá la sine de cátu din cându in cându câte o compatrióta a ei, intre acestea mai desu pe cocón'a Tica, o adevérata mahalagióca.

Domnulu Sasanu facuse stare, ba erá bogatu, cu tóte acestea remase totu atátu de economu, séu scumpu, cumu-i dícea servitorimea, cum fusesé cá baiatu de pravalia. Apoi nici defectulu celu mai mare alu caracterului seu nu-lu lapedase. Erá neincredietoriu pana la estasu, 'si banuiá chiar' si umbr'a s'a. Ori ce-i faceá cinev'a, — se fi fostu chiar' celu mai adevératu amicu alu seu, domnulu Sasanu in unu coltiu ascunsu alu animei s'ale 'lu invinovetiá de — misielia, ori celu puçinu de necapacitate. Nu se incredeá nici in sine insusi. Cându erá se hotarésca ceva, mai cu séma in cestiuni familiare, se gandeá, se resgandeá, se chibzuiá asia de multu, încátu poteái fi siguru, cá alegeá dintre tóte combinatiunile si modalitatile pe ace'a, care mai pe urma se aretá cá cea mai rea.

Te miri, cá se decisese asia de iute cá se iee in casa pe Tom'a baiatulu dela Ulmeni. Cu angagiarea Babetei cá guvernanta, lucrulu durase mai multu tîmpu.

Erá tare la moda pe atunci in Bucuresci, cá in ori ce casa cu dare de mâna, copii se fia crescuti de o guvernanta — straina firesce. Déca se poteá frantiuzóica, déca nu nemtióica

Cátu despre neaparat'a trebuintia a unei guvernante nu mai incapeá inoiala nici in capulu domnului Sasanu; dar' parerile diferiáu cu privire

la nationalitate. Domnulu voiá o franceza, fiindu in genere francezele mai spirituali. Dómn'a tiéneá un'a cá o nemtióica ar' fi mai buna, cáci nemtióicele trecu mai asiediate, mai cum se cade decâtu francezele.

Dupa multe si indelungate desbateri, se convertí si domnulu Sasanu la parerea soçiei s'ale, cáci informându-se pe sub mana, afláse, cá francezele eráu indoitu si intreitu mai scumpe de cátu nemtióicele.

Inse cu ast'a nu eráu terminate tóte inoie-lile, ci ele incepurá mai tare inca acum, cându erá vorb'a a cadé de acordu asupr'a unei anumite persóne din multimea acelor'a, cari se oferiserá in urm'a demerseloru făcute de domnulu Sasanu.

In fine dupa multa cumpanire aleserá, pe cea mai buna dintre tóte... pe Babet'a.

I-i vediuserá pos'a fotografica pâna nu inchiasera tîrgu cu dên's'a — Cându li-se prezentá in persóna, le placú mai puçinu de cum le placuse in chipu, inse acum erá prea tardiu, cáci domnulu Sasanu erá din acea categoria de ómeni cari sustienu si urmarescu massimulu Bulgarului: „sapunu am cumperatu, sapunu voiu mánca.“

Dómn'a Mari'a Sasanu erá prea domóla si prea nepasatória din fire, de cátu se se fi potutu decide a se gândi macaru la schimbarea guvernantei, cu tóte cá acést'a dintru inceputu chiar' erá fórté aroganta față cu dên's'a si o tratá cá pe o fientia mai inferióra.

Micuti'a Elena se deprinse curéndu cu guvernant'a, pe care nici ea, cá toti copii, nu o potea suferi dintru-antai, totu asemenea si Costica, fiindu-cá Babet'a de si nemultiamita pana in adênculu sufletului ei de positiunea in care o fortiasé destinulu, vediusé miser'i'a prea de-aprópe, asia in cátu 'si impuse sarcin'a de a-si cascigá iubirea copiiloru, pentru a-si sustiené pe de-o parte positiunea, ér' pe de alta parte a poté domni cu atátu mai lesne in casa, cáci parentii in deobsee comitu, totu asia si domnulu si dómn'a Sasanu comiteáu pâna 'si nebuni de dragulu copiiloru.

Numai cocón'a Tic'a prietin'a dómnei Mari'a Sasanu, cându vediu pentru prim'a óra pre Babet'a strîmbâná din nasu, si díse cá nu-o póte suferi. — Odata deschidiéndu vorb'a despre guvernanta esclamá:

„Asculta Maria, eu n'asi suferi pre acésta nemtióica in cas'a mea.“

„De ce nu?“

„Mai antaiu fiindu-cá e nemtióica.“

„Tocmai ast'a-i bine.“

„Se-mi nemtiésca copii, aferim! Cá mânele va fi rusíne se mai vorbésca românesce.“

„Dar' asia, cátu va fi Tomiti'a in casa.“

„Nó vedi, acelu baiatu 'mi place, numai se nu se nemtiésca si elu.“

„Nu te teme draga.“

„Si apoi mustr'a nemtióicii nu-mi place nici de cum.“

„Nici mie numi-e simpatica.“

„Simpatica, mimpatica, mie 'mi-este gretiósa, si adu-ti aminte Maria, ce-ti dîcu eu, multu necasu o se-ti faca nemtióic'a.“

„Esci preocupata.“

„Adeca ocupata suntu... dar' se lasam tré-b'a balta.“

CAPITOLULU V.

Nepotulu.

Stefanu Daftu nepotulu dómnei Sasanu erá tîneru puçinu cãm esaltatu in parerile s'ale, visatoriu, plínu de idealari maretie.

Asceptá dela viétia numai încântare, credeá in unu amoru sinceru platonicu, in o amicitia ne-interesata.

Sermanulu, nu cunosceá lumea decátu nu-mai din novelele nemtiesci, pe care le cetise.

Cându vení la Bucuresei credeá, cum dîce Românulu, cà tóte paserile care sbóra se si mananca.

Fù intempínatu cu dragoste din partea dómnei Mari'a Sasanu, — domnulu Sasanu priviá in elu unu instructoru efinu, ér' Costic'a si Tom'a unu amicu iubitoriu.

Stefanu nu se sêmtí tocmai reu in mijloculu acestoru ómeni, si cà membru alu acestei casnicii destulu de monotone.

Babet'a erá cumpetata in portarea ei càtra tînerulu studentu, care-si impartíá tîmpulu ntre instructiunea pe de-o parte luata la facultatea de dreptu, ér' pe de alta parte data baietîloru din casa.

Incetulu cu incetulu guvernant'a se apropiá pe nesêmtite de tîneru.

Stefanu visatoriulu, idealistulu, lipsitu de ori ce privilegiu de a intretiené relatiuni mai de-aprópe cu femej, ba chiar' ne avêndu ocaziune de a face cunoscienti'a loru, incepù a se interesá de Babet'a.

„Te invidiezu,“ sioptí intr'o sêra guvernant'a càtra Stefanu.

Eráu, amu poté dîce sênguri, càci dómnu'a Sasanu adormisè in fotoliu, ér' Leniti'a motaiá pre scaunulu ei.

„Pentru ce?“ facù tenerulu, atiêntindu ochii sei cei mari de unu albastru profundu asupr'a Babetei si sêmtiéndu cà palórea s'a cea ordinara fâcuse locu unei rosieti de si slabe, dar' destulu de pronuntiate.

„Pentru linistea d.-tale.“

„Liniscea mea, nu sciu de ce ar' poté fi tulburata?!“

„Nu dîcu tulburatu, dar' nemultiamitu!“

D.-t'a esci nemultiamita?“ intrebà Stefanu cu o mirare pe deplinu sincera.“

Esti surprinsu de acést'a descoperire?“

„In adeveru, nu sciu...“

„Se vede cà nu astepti lucruri mari, ce dîcu mari, nu ascepti nemicu dela viétia, de nu ai intiesu pâna astadi, cà o anima tînera nu poté fi multiamita cu unu traiu, cum este acel'a pe care-lu portu eu.“

„Ce feliu de traiu?“ observà Stefanu deconcentratu.

„Ha, ha,“ rise Babet'a in batjocura, „ce feliu de traiu?! O calugaritia are mai multa libertate de càtu mine. La noi in tiér'a nóstra chiar' bucatarele suntu tratate cu mai multa delicatetia din partea... stapeniloru, de cum suntu tractata eu aici, si suntu mai considerate de ce'alalta servitorime, decum suntu considerata aici...“

„Domnisóra Babeta, tî-se pare numai...“

„Mi se pare, ba nu, este cruda realitate. D.-t'a implinesci aceleasi indetoriri cá si mine in cas'a ast'a, — te credi totusi mai multu de càtu mine, nu-i asia?“

„Domnisióra!“

„Da, asia este, te credi mai multu, fiindu-cà esci nepotulu dómnei Sasanu.“

„Te insieli, nici odata nu am trasu vr'o paralela intre mine si d.-t'a.“

„Dér' spune dreptu, déca ai fi trasu-o, nu ai fi ajunsu la rezultatulu ce sustienu eu?“

„Nu domnisióra, fiindu-cà...“

„Ce fiindu-cà,“ zimbí nemtióic'a, si aruncà o cautatura galesa lui Stefanu. „Dar' se lasamu acést'a conversatiune... éta cà dómnu'a Sasanu se mișca in fotoliulu ei, trebue se chiemu servitóra, se culcamu pe Leniti'a. Te culci si d.-t'a?“

„Eu?“ facù Stefanu tulburatu, „uu, inca nu!“

„Vreai se studiezi cev'asiu?“

„Nu... dar' nu mi-e somnu!“

„Nici mie, déca vreai potemu se vorbimu inca vre-unu quartu, dóue de óra. Nu-mi voiu incuiá usi'a.“

Intru ace'a venise servitóra si duse pe copil'a cea adormita.

„Buna sér'a domnule Stefanu,“ dîse Babet'a cându plecà cu tonu formalu, aruncându totu-odata o sagéta din ochii ei cei verdi asupr'a tînerului.

„Buna sér'a!“ repetà Stefanu Daftu machinalmente. In acestu momentu na scia apriatu ce dîce, càci cavintele din urma ale Babetei i-i resunáu mereu in urechi.

„Nu-mi voiu incuiá usi'a!“ Ce însemnáu aceste cuvinte.

Stefanu Daftu erá nepatîtu, deci ar' urmá cá se nu atribuiésca nici o însemnatate mai mare acelei invitari, facute de Babet'a cu unu tonu atátu de naturalu.

Dar' tînerulu cetise novele, poté chiar' si romanuri, deci atribuiá acestei invitari adeverat'a însemnatate, bá poté chiar' o însemnatate mai mare de cum i s'ar' fi cuvenitu.

Casele domnului Sasanu se afláu, dupa cum am spusu deja, pre calea Mosiloru. Prin o pórtã cu dóue aripi intrái in o curte spaciósa. La stâng'a eráu vr'o trei patru trepte de pétra care duceáu pre unu peronasiu de unde prin o usia cu dóue aripi ajungeai in peristolulu scarei principale, compuse din vr'o optusprediece trepte de lemn, ci-ruite chiar' de manile dómnei Sasanu.

In fundulu curtii spre drépt'a eráu grajdurile, ér' lînga grajduri si in dosulu loru o gradina,

care răspundeá spre casele ce stáu cu façi'a câtra gradin'a sf. George.

Primulu etagiu din jumetate cas'a erá ocupatu de domnul si dómni'a Sasanu.

In alu doile etagiu eráu camerile copiiloru si a guvernantei.

Stefanu Daftu locuía o odaia din etagiulu primu. Avându insarcinarea de a preveghia pre cei doi baieti, nu poteá fi nici de cum suspectu, deca se urca si sér'a susu, de si nu gasise cu cale a face acést'a pâna acum.

Astadi inse, dupa ce se convinse, cá domnul Sasanu reintrase si se retrasese pentru restulu serei si pentru nópte, in odai'a s'a, Stefanu esí cá si unu facatoriu de rele, pe vérfulu degeteloru, in coridoru unde se oprí puçinu, pentru a resuflá si a privi cu sfiála in pregiuru.

Tóta cas'a erá adéncita in o linisce cumplita.

Stefanu urcá linisioru scar'a spre etagiulu alu doilea.

La ultim'a cotitura vediu deja usi'a Babetei intredeschisa, ér' cându sosí pre trépt'a din urma, acea usia se deschise pe deplinu si guvernant'a se furisia afara.

„Cátu de multu ai întârziatu!“ sioptí ea.

Stefanu erá atátu de emotionatu in cátu nu fú in stare a raspunde nemicu.

Babet'a 'lu luá de mâna si-lu trase in odaia ei.

Nu aveá nemicu atragatoriu acea odaia. Patulu guvernantei, erá deja gat'a facutu. Acést'a impregiurare in ochii orbitului ténereu valóra in acestu momentu mai multu de cátu tóte frumsetile raiului.

„Siedi!“ díse Babet'a, tragându uu scaunu lângá patu si punendu-se ea ins'asi pe marginea lui.

Orí cátu de sficiosu ar' fi fostu Stefanu, acésta purtare provocátore, trebuiá se-lu imbarbateze.

Si deci in neesperinti'a s'a crediú cá este detoriu a trece indata la atacu.

In locu de a se pune pe scaunu, cuprinse tali'a guvernantei.

„Ce faci?“ díse ast'a zimbindu, si se ferí linu dar' decisu dinaintea ténereului.

„Moriu!“ esclamá Stefanu.

„Fi cu minte!“ replicá Babet'a zimbindu mereu. „Punete pe acelu scaunu si se vorbimu intieptiesce.“

„Ce se vorbimu?“ facú Stefanu deconcentratu de acésta desvoltare neasceptata.

„Se cladimu casteluri in Spani'a!“ zímbi guvernant'a din nou.

„Asi preferá se gustu din placerile raiului,“ díse Stefanu.

„Se gusti din placerile raiului, — ha, ha, esti mai galantu de cum asiu fi crediutu.“

„Stefanu se sémtia din-ce in-ce totu mai de-amagitu. Amorul seu propriu erá jiguitu, si nemicu nu póte stinge mai curéndu foculu pasiunei de cátu o asemenea jiguire.

„D.-t'a ai crediutu póte, cá nu suntu... cum se dícu... inca coptu... de me-ai primitu aici... fára cá se fi decisa de a cedá amorului meu.

„Nu, nu, scumpulu mieu, am crediutu cá esci unu baiatu cum se cade, cu minte, rezonabilu. Am crediutu, cá nu risicu nemicu, deca te tratezu cá pe unu amicu intimu, cá pe unu frate. Deca me-asiu fi temutu cátu-si de puçinu, cá d.-t'a vei tél-cuí purtarea mea alt'felu, m'asi fi feritu de d.-t'a, m'asi fi lipsitu de sêngur'a mângaiere ce am crediutu a aflá pe lângá d.-t'a in acestu desiertu...“

Babet'a rostise aceste frase cu tonulu ei celu fonfaioriu intr'unu modu, care erá patrundietoriu chiar' prin monotoni'a s'a, inse nici decum patrundietoriu in manier'a cum ar' fi vrutu guvernant'a, ci in directiune contrara.

In locu de a aprofundá sémtimea lui Stefanu, in locu de a i-se sapá in inima o inchipuire placuta, pe care se se intemeieze apoi o pasiune durabila, dupa cum voiá Babet'a, Stefanu incepú a se scárbí de acésta fata, care 'lu facuse a se rusiná de sine iasusi.

Deca ar' fi fostu mai patitu, nu ar' fi parasitu de odaia intentiunea care 'lu adusesé aici, si de care fusesé predomnitu, ci ar' fi staruitu a si-o realisá si ar' fi isbutitu de siguru. Dar' erá inca prea modestu, aveá inca prea multa incredere. S'ar' fi gasitu vinovatu, deca ar' fi indrasnitu a ofensá vértutea acestei fete.

Remase in limitele buneí cuviintie, — deca ins'a-si presentia s'a in tēmpu de nópte in acést'a odaia, dinaintea patului facutu, poteá intrá in cadrulu buneí cuviintie, dar' erá revoltatu in contr'a acelei fiintie, care 'lu umilise atátu de multu.

Guvernant'a facuse o pausa, acceptându repausulu lui Stefanu. Acést'a persistá inse in o tacere posomorita.

Babet'a erá destulu de cu minte pentru a-si esplicá caus'a morositatii lui, si de óre-ce nu voise alt'a nemicu, de cátu se scormonésca — cum dícea ea — pasiunea ténereului, se-lu infierbinte si se-lu incovóie apoi dupa intentiunile ei, vediendu cá ténereulu este cátu se póte de fragmentatu nu staruí mai departe.

„Vedu, cá in asta séra nu ne vomu poteá intielege, de cum se-mi potu versá inim'a mea dinaintea d.-t'ale,“ díse ea, „deci 'ti poftescu nópte buna!“ si cu aste plecându-se spre elu, 'lu sarutá pe buze.

Stefanu se cutremurá, unu fiuru neintielesu i percurse vinele.

„Nópte buna!“ bálbái si elu, apoi plecá.

TEOCHARU ALEXI.

MARIRE 'NTRU CELE-INALTE!...

POTEREA AMORULUI.

— Novela. —

Femeile voru fi ace'a ce va plăcé
barbatilor. * * *

Târgu - Jiului este unu orasielu situatu in apropiere de munte. Intre positiunile s'ale este maréti'a Manastire Tisman'a fondata de Radu Basarabu si terminata de fiulu seu Danu. Inchipuiesca-si cine-v'a, intre doi munti acoperiti de o romantica padure, in directiunea de Vestu pe o stâncă formatu unu platou unde se inaltia o manastire, la o inaltime de 30—40 m. de sioséu'a ce duce in prim'a curte. Sub pavilionulu ce domina intrarea se afla o grota ér' pe faci'a esterióra a stâncii se repede cá unu torentu o cascadea la inaltimea ce am descrisu. Siusiotele apei ce se arunca la pólele stâncei in rîuletiun Tisman'a, pitoresculu acelor locuri, liníscea naturei, impasantulu locasiu, tóte aceste rapescu sufletulu si gândirei ori ce relatiune cu lumea esterióra. . . .

Osebitu de acést'a mai este Bumbesti, de asemenea o positiune admirabila care inse este impuntóre prin selbatici'a s'a. Aci intre doi munti curge Jiulu intru a cărui matca doborîndu-se stânci cu dinamita, s'a lucratu de Italieni o siosea colosu de arta si care corespunde cu punctulu Petrosieni. Strainii din tóte clasele societatii, rapiti de mii de încântaminte, cutriera vér'a aceste parti si altele din acestu Judetiu — patri'a lui Vladimirescu, Magheru si altoru personage distinsé prin sémțiulu loru patrioticu.

Aci dicu, in acestu cuibu de maretie amintiri traia acum vre-o 20 de ani famili'a dlui Rosariu. . . . Elu apartiéneá unei vitie puru aristocratische si traia independentu prin positiunea s'a. Desi omu luminatu in marginile tēmpului in care traise, — căci éră betrânu, aveá póte dela 60—70 ani, — cu tóte acestea éră vigurosú si sprintenu, tēmpulu si impregiurarile chiar', nu putuse abate natur'a s'a de feru. Omu cultu, cu tóte acestea éră egoistu fanfaronu, pasionatu de prejudetiulu tēmpului in care crecuse; credeá contr'a bunei dreptati cá trebuie si se cuvine cá dēnsii se formeze o casta in poporu. Din caus'a ideiloru s'ale impreuna cu căti-va amici cá si dēnsulu remasese isolati, si cas'a s'a straina de totu ce nu aveá reputatiunea nobletiei s'ale. Rosariu éră veduvu si aveá numai o singura copila anume Elen'a. Acést'a féta se desvoltá avēndu chipulu unei muntene bruna, gingasia, sburdalnica, — aveá inse unu defectu care nu-i éră naturalu, dar' care eclipséá tóte celelalte calitati ale s'ale: éră prea usiuratica (acést'a este unulu din relele tempului nostru) si îngâmfata de positiunea unde sórtea multu indulgenta o pusese. . . . Acést'a copila aveá etatea de 15 ani si urmá cursulu secundaru in institutulu centralu din Craiov'a. Printr'unu capritiosu misteru alu animei si din lips'a de unu seriosu controlu maternu, de care din nefericire éră privata, se inamorá de unu concetatianu alu seu, fiulu unei oneste si bune familii, care cu tóte acestea nu atingeá culmea familiei Rosariu.

Elen'a, in vacatiune, 'lu vediu pe la gradini, pe strade, prin casele rudelor si cunosciiteloru s'ale, 'lu vediu dicu, si fi fú destulu cá se-lu iubésca. — 'Lu iubiá!?! . . . O, nu credeti! — Erá mai multu din capritiu decâtu din sémtiemēntu. . . Eleganti'a si simplitatea imbracamintei si a manierelor s'ale, cunosciintele multifarie, reputatiunea de care se bucurá printre inteligentiele locale, tóte aceste 'lu impusesé in consideratiunea unei nature necircumspecta si inflacarata cá a Elenei. Reserv'a lui contrariase óre cum acestu capu de mica autocrata, si ea 'si pusese in minte de a se destai nuí lui — ce'a ce si facú, incredintiata cá cu acést'a l'ar' onorá.

Acestu june celu mai meritosu, flórea juniloru studenti ai facultatii de medicina din Milano. . . studiasé cangren'a societatii actuale. . . si desí privi in aparentia magulitu preferenti'a d-siórei Rosariu, cá omu de principii 'si propuse si cu ast'a ocaziune a contribui la regenerarea femeiei. — O, secolu alu 19-lea! strigá sémtiemintele lui, — tu care ai deschisu drumulu perfectiunei omenirei dāndu spiritulu avēntu spre inaltimea sciintiei, sdrobescé actual'a sistema a educatiunei nóstre: fá se vedu femeia de adi mai subluma decâtu femeia trecutulu nostru istoricu si socialu! —

Dupa căte-va intēluri ce avura prin casele cunosciiteloru pe unde mergeáu, cu tóte probele de indiferentia ce i-i dede Alesandru, eroiu'a nóstra i-i propuse o intēlvire intr'o casa unde locuia o betrâna ex-servitóre a familiei Rosariu.

Elen'a propuse. . . Alesandru primí, — voí cá cu acést'a ocaziune se lovésca mai poternicu in ce'a ce conduit'a, caracterulu Elenei aveá mai slabu, mai compromitiatoriu pentru dēns'a.

Intr'o séra pe la 9 óre eroiu'a nóstra acseptá la locul sciutu.

Dupa o diumetate de óra de impacientia sosi si Alesandru — eroulu nostru.

— Eu nu m'am grabitu d-sióra, de óre-ce nu m'acseptám se vi. . .

— Se nu viu! esclamá Elen'a cu o imputare afectuósa. Dar' cându m'am tradatu cá te iubescu atātu! . . . poteái se te indoiesci. . . ? Pentru ce m'ai facutu se acseptu? continuá ea fára a luá in séma dispretiulu unui rece surisu, — éta 'mi-e frigu. . . tremuru. . . Si apoi d.-ta nu te areti de locu încântatu vediēdu-me! . . . Ce feliu! nu me iubesci? . . . Intr'adeveru esci prea puçinu sémfitoriu. . .

Elu pastrase pâna aci tacerea intr'o atitudine ce inghiatia. Unu altulu ar' fi risu amaru de usiurinti'a unei copile incredietóre, — elu inse care luase resolutiunea ce amu spusu, i dise:

— Me iéita d-sióra, d.-t'a intielegi cuvēntulu sémfíre intr'unu modu marginitu, equivocu. . . Me acuzi de rea-credintia — te insieli. — Inspiratu de unu sémtiemēntu poternicu am venitu se ve conjuru de a renuntiá pe vitoriu la asemenea greieli si a fi mai conscia de rolulu d.-tale in societate.

— Ce insolentia! se te exprimi ast'feliu cătra o fata ce n'ar' fi trebuitu se-si arunce privirile pâna la d-t'a! — dise ea cu unu tonu de amenintiare.

— Dia fericire privirile d-t'ale nu au facutu o alegere tocmai rea — observà Alexandru. Ce vei dice d-t'a mâne, — mâne cându amicele d-t'ale, parintele dtale, voru scî că ai venitu aici pentru unu scopu care va fi condamnatu de ei?...

Elu î-i faci o morala destulu de lunga si bene sêmțita. Elen'a ascultà pacienta dar' mirata si dise:

— Nu intielegu vorbele d-t'ale precum nu intielegu scopulu ce voiesci se atingi lovindu-me ast'feliu. Voiescu se fii francu si se-mi spui deca doresci se fii soçi'a t'a — tatalu meu care me idolatreza va incuvintia alegerea mea.

— Soçi'a mea! esclamà junele cu amaratiune. Bine, dar' eu nici nu am ganditu la ast'a?...

— Ce ratacire! Nu scii se pretiuiesci o soçi'a nobila si avuta, tu care esci seracu... Onôrea de a fi redicatu atât'a... relatiunile... protecti'a... avere, dise Elen'a cu unu aeru de protectie umilitore.

— 'Ti multiemescu, intrerupse elu, inteligenti'a, curagiulu, aspiratiunile miele suntu singurii miei protectori; nu voiescu a detora lingusirei, séu altoru favoruri viitoriulu meu... Prin munca 'mi voi obtiêné carier'a, 'mi voiu satisfacé ambițiunea de omu, — ér' cugetarea idealulu meu este a lucrà pentru regenerarea femeiei. Casatori'a, idealulu acest'a maretii numai figuréza in cartea sêmțiminteloru: o desiertatiune de ambele parti, o specula infama, o amortire in sufletu cá si in spiritu — éta-i imaginea, éta-i aspiratiunea, éta-i glori'a. D-vôstra pe care capritiulu sórtei ve favoriséza, dându-ve atâtu potere intelectuala câtu si materiala trebuie se lucrati pentru a se schimbá moravurile de adi. Dati esemplu de tarie si de abnegare, cá societatea, famili'a se fie mai consolidata, mai respectata. Abateti-ve din calea reului, din calea aceea ce slabesce moralulu... faceti locu aspiratiuniloru mari, ocupatiuniloru folositoare. — Gonesce ideile acelea de a deosebi clasa de clasa prin ras'a sângelui, stiméza meritulu labórea, studiulu — nisuieste a te instrui, a-ti inobilá anim'a, devenindu ast'feliu folositoare societatiei.

Elu î-i vorbi multu cu atât'a focu, cu atât'a convinctiune, că Elen'a remase robita de farmeculu vócei, de adevèrulu cuvinteloru s'ale necunoscute ei, ast'feliu că remanêndu singura ea 'si dicea:

— Domnedieule! ce idei are omulu acest'a!... Ce placutu este a ceti... a intielege ace'a ce este scrisu si apoi a aplicá. — Marturisescu elu este singurulu ce intêlneii cu asia idei si caracteru... De unde poteám scî eu tóte acestea? Tatalu meu este mereu ocupatu de cái, de vênátore... Nu aspira decátu portofoliulu de ministru... Preocupatiunea s'a dîlnica nu este alt'a decátu se placa dómnei V*... Mai nici odata sér'a nu sum acasa si deca viu târdiu corpulu obositu cere repausu ast'feliu că dílele se succedu in acestu neantu de placeri... — Se refuze elu mân'a mea?...

Oh! ce ambițiune! — Cu tóte acestea a avutu dreptate: m'a pretiuitu ast'feliu dupa cum suntu — cá pe o flóre pe care a dóu'a dí dupa unu balu o arunci intr'unu sertaru cu vechituri. — Ce trebuie se facu dar'?... 'si framêntá ea mintea cautându a gasi unu limanu ratacirei s'ale. Dupa puçina gândire se sêmțî inspirata. Curagiulu aduceá dorintie... visuri placute. Demnitatea ei umilita dar' sustiênutu de ambițiunea ce se redeseptá intr'êns'a... de sperautie ce-i promiteáu, 'si permise a-si formá ilusiunea că sânt'a ei credintia o va ajutá. —

Elen'a aveá 15 ani si se aflá in alu II-lea anu alu studiiloru s'ale. Prin studiu si lectura instructiva ea, copila odinóira usiuratica, in timpu de trei ani cari urmara deveni in institutu modelu de seriositate; si in ce'a ce privesce moralulu si spiritulu nu se poteá cine-va oprî de-a nu o admirá... Profesorii si directórea institutulu o fanatisáu. — camaradele ei o stimáu. Adesea o surprindeáu ele la lumin'a slaba a unei candelé scriindu séu cetindu Atât'a silintia din parte-i le preocupá.

Cei cinci ani ceruti de regulamentu trecura — vacanti'a se apropiá. Elen'a pàrea mai gânditóre cá de obicei. Bunatatea animei s'ale erá recunoscuta de fetele din institutu, conduit'a s'a ireprosiabila, judecat'a positiva mai presusu de fortia vârstei s'ale: cu tóte acestea melancholi'a s'a mai continuá a intrigá pe tovarasiel s'ale. Ea avusese tarfa de a nu confiá la nici un'a dintr'ênsele incercarea la care fusese espusa si lectiunea ce primise, dara convinsa de adevèrulu, de real'a necesitate si practicare a acestoru maretie principii, anim'a s'a cu tóte defectele educatiunei s'ale fusese susceptibila de-a aderá.

Intru-o dí Vioric'a S** o copila dulce simpatica si binevoitóre intima a Elenei vediêndu-o pe gânduri se apropiá de dêns'a, o priuse de mâni si o intrebá afectuosu.

— Eleno, ce ai tu?... pentru ce faci'a t'a neprovocata e adesea cuprinsa de unu noru de superare, de suferintie...? Pentru ce atât'a stariintia la studiu... Tu cea mai avuta dintre noi, nu ai lipsa de cariera... Si apoi asia de rezervata de noi, potu dice chiar' de mine căre am cautatu atâtu de multu se câscigu increderea t'a.

— Te insieli Viorico, se grabi a dice Elen'a; te iubescu dupa meritulu, caus'a reservei inse 'mi este temperamentulu... Cátu pentru studiu este o convinctiune placuta de care nu me potu dispensá...

— Esamenulu se apropie, dise Vioric'a, timpulu cându fie-care din noi ne vomu departá pe la familiile nóstre... nu sêmțî tu cev'a petrecându-se in sufletulu teu gândindu-te la o separatiune eterna póte...

— Intr'adeveru! éta o cauza ce me face a fi mai trista, observá Elen'a. Cu tóte acestea ne vomu trimite in schimbú portretele... căci, dupa cum dice Bernard, ele suntu unu gagiu datu de fiintie iubite spre a-si mai indulci dorerile absentiei...

— Si apoi ne vomu si scrie... nu este asia... Ne vomu spune totulu cá dóue amice... Nu este asia, cá ai acést'a incredere in mine...?

— Din tóta anim'a, dise Elen'a atinsa.

— 'Ti aduci aminte, urmá Vioric'a, acumu trei ani cându venisi dupa vacatiune in institutu, cadiusi atátu de greu bolnava... erái atátu de trista!... caus'a reului de care suferíai ai voitu a-lu tagadui cu obstinare.

— Oh! acele dile 'mi amintescu nisce suveniru dureróse, dise Elen'a stergându-si o lacrima...

— Intru-o dí, urmá dulcea copila, infirmier'a 'mi anuntá cá esci bolnava in supremulu gradu... Audiéndu acestea numai Domnedieu scie cátu am plánsu! Venindu mam'a se me véda, o rugái se mérga la o beserica, si se se róge pentru tine. Ce voiesci! amu acést'a credintia... acést'a convic-tiune... cá Domnedieu care a auditu rogatiunile mele te-a salvatu — cáte-va dile in urma intél-nindu infirmier'a mi-a spusu cá esci reconvale-scenta...

Elen'a care o ascultá lacrimându, i dise:

— 'Ti multiemescu, Viorico, scí totulu chiar' de atunci...

— Da, intrerupse Vioric'a, mi-ai aretatu multa gratitudine cându ocaziunea a venitu; cu tóte acestea rezerv'a t'a a fostu de ghiatia.

— Cumu a-si poté fi altfelu, Viorico, cându sum orfana, lipsita de tandretí'a unei mame? Cându parintele meu egoistu, ambitiosu nu are timpu se se gândésca la unic'a s'a copila...? Cându tóta tandretí'a, tóte ingrigirile s'ale suntu indrep-tate asupr'a dnei V*.* cu care traiesce risipin-du-si averea si voindu a mi-o impune cá mama. Tóte acestea vedi tu, suntu penibile, insultatóre si care revólta sufletulu celu mai liniscitu. Afara de acést'a, Viorico, am facutu o gresiéla, si re-muşcarea puternica a acelei'a me stapênesce ast-feliu cá facúdu o comparatiune intre fiintí'a mea de adi si ace'a de acumu trei ani, nu potu se nu rosiescu, nu potu se me liniscescu. Me destainuescu tîe cu acelu sântu abandonu cu care ne confesamu unui duhovnicu. Suferintí'a a facutu din mine o alta faptura. — Erám o copila usióra si cu o educatiune reu dirigiata. In usiurintí'a mea simpatisái pentru uru june despre care déca ar' fi auditu tatalu meu, cu tóta delicateti'a ce se silesce a-mi aretá m'ar' fi pedepsitu amaru!... Cu tóte acestea eu nesocotíi respectulu faci'a de mine, de tat'a, de lume... Ardeám de dorintí'a de a me destainui lui si a aflá dela dînsulu cá sum iubita. O deceptiune rusinósa si fericita pentru mine! dicu fericita, cáci elu a fostu salvatoriulu meu... Mi-a descrisu miserile societatiei; mi-a imputatu venirea mea in acelu locu cu atát'a adevéru si dorere; si dupa-ce mi-a aretatu calea ce trebuie se o iáu m'a parasitu, fára cá din acelu momentu se-lu mai potu vedé, cáci a dóu'a dí chiar' am aflatu cá a plecatu in strainatate spre a-si com-pletá studiele. Acestu omu, acestu idealu alu tîmpului nostru mi-a rapitu o parte a sufletului meu si de atunci nopti si díle le-am sacrificatu

studiului in sperantia cá póte cându fiintí'a mea va renviá transformata voiu fi celu puçinu démna de stim'a lui. — Dicúdu acestea, i aretá unu manuscriptu frumosu legatu pe care foiletându-lu ceti o multime de poesii. Cá unu motto pe prim'a pagina erá scrise aceste versuri:

„Ah! pén'a mea doiósa, debila, ignorata,
A scrisu acestea tóte se potu numai se-ti placu;
Deci faca Provedintí'a cá se nu uití vre-odata
Ace'a ce amorulu m'a indemnatu se facu....“
Vioric'a erá atinsa.

— Cum se numesce junele aceli'a, intrebá ea cu admiratiune.

— Alesandru Norescu...

— Alesandru Norescu!?!... Eleno... e ve-rlu meu...

— Verulu teu!?! strigá ea cu unu amestecu de surprisa si cáintia.

— Da, 'mi aducu aminte la plecarea s'a in Itali'a a sediutu o dí la noi, dar' eu nu am avutu fericirea de a-lu imbraçisiá si a-lu vedé la plecare, cáci me aflám la sor'a mea in Bucuresci. De atunci nu am mai aflatu nimicu despre dînsulu, de óre-ce nu am avutu dela cine, mai alesu cá nu ne-a scrisu nici odata.

Cele dóue fete vorbira inca multu tîmpu, destainuindu-si reciprocn amaratiunile lor.

Tîmpulu treceá cu repediune. Diu'a esame-nului sosi.

Tóte fetele imbracate in albu si incinse cu lente tricolore asceptáu palpitându de inpacientia se-si primésca tributulu silintiei lor. Music'a resuná armoniosu animându pe toti. Numele Ele-nei fú strigatu. Admiratiunea cuprinse totu publi-culu asistentu la vederea ei, cá unu freametu, re-sunetulu omageloru trecú din gura in gura... Ea portá poeticulu costum nationalu si declamá cu multu sîmtiementu o poesia intitulata „Eroi Romani.“ Aplause vîi resunáu de tóte partile. Elen'a erá emotionata. Fú chiemata la mai multe premi. Cáte-v'a dame o imbraçisara in avéntulu admiratiunei, si tenerii contempláu gratí'a mode-stiei si sîmtiementulu cu care interpretase acea poesia.

Alesandru, care se re'ntorsesè din straina-tate, se oprí o dí in capital'a Olteniei; si fiindu martoru la cele ce se petrecuse, aici fú adêncu im-presionatu si mândru cá o concetatiéna a s'a erá ace'a care atrageá elogiurile binemeritate ale ace-stui publicu inteligentu. — Schimbarea esterioru-lui seu blându si demnu, triumfulu ei 'lu subjugá, dar' cându 'si amentí de scen'a cu intél-nirile, se des-iliusiuná multu si 'si dise:

— Celu puçinu voiu scí numai eu acelu secretu — voiu lasá celoraltí ilusiunea...

Elen'a nu vediuse pre Alesandru si nici nu 'si inchipuíá cá elu se fie printre asistenti. Vio-ric'a care inca nu potuse se-lu observe in sal'a distribuirei premiiloru, vení se o imbraçisiese si dupa ce dederá cáte-va tururi prin gradinití'a din faci'a lyceului, promitiéndu-si a se interesá eternu un'a de alt'a, Vioric'a vesela de triumfulu Elenei f-i dise:

— Câtă esci de fericita!... am plânsu de bucurie... Nu me uită... adio!...

Dupa ce statura multu timpu imbraşiate, cele două amice se despartira plângându si strîngându-si mîn'a de mai multe ori fără că se pōta avé poterea de a se despartî cu indiferentia; petrecuse impreuna atâtea momente de placeri, ce fie-care din noi le-am gustatu pe bancile scōlei...

Ide'a cā trebuiă se între in lume, se dispuna de sene-si, fără protectiunea unei mame, preocupă pre Elen'a. — Se decise a trăi retrasa si pentru acést'a ceru tatalui seu se-i permita a sie-deă singura la proprietatea lor. Rosariu aprobă de-ocamdata. — Desi diferiă de ideile tatalui seu, ea se incercă a-i face o propunere, sperându cā prin acést'a o se-si creeze noi si variate ocupatiuni, pentru care eră gat'a se sacrificie tōta inteligenti'a si bun'a-vointia ce posedă. Propuse dîcu dlui Rosariu, parintelui ei, se cēra autorisatiunea guvernului si se infintieze din fondurile proprii pe proprietatea lor o scōla de tieseturi, unde fiecele tieranilor se primēsca notiuni de carte, se invetie lucru cu materialulu procuratu de dēnsii, ér' lucrulu se se vëndia in scopuri filantropice. Rosariu respuse cā nu este tempulu . mai adaugēdu cā acést'a ar' fi o nebulie.

O tēmpuri! O moravuri! ce ingrata a fostu natur'a petrificādu acestu omu spre rusinea s'a si nefericirea celor ce depindeau de dēnsulu! —

Eră scrisu cā Elen'a se devina ace'a ce dōrise Alexandru. Nu sciu vocatiunea sēu impregiarile operase acēsta minune spre admiratiunea acelor'a ce suntu binevoitori si sustiēnatorii meritelor distinsē. Este constatatu, cā femeia ce meprisamu adesea ne incatenēza in modulu celu mai incāntatoriu... Este recunosctu ér' cā femeia nu este decātu oper'a barbatului: bunavointia, tarie, sinceritate din parte-i si acēsta societate atātu de siovainda va fi mārta...

Dupa cātva tēmpu unu incendiu arse unu catunu in apropierea proprietatii. Mai multe familii remasera in cāmpu, — iern'a se apropiă. Satenii cerura lemne si ajutōre banesci dela dlu Rosariu; la care elu respuse cā voiesce, numai cā puse unele conditiuni cari nu conveniāu bietiloru ōmeni. — Mai bine se perimu decātu se incheiamu astfelu de tērguiei, diceau bietii de ei.

Tōte aceste miserii insuflētra nobil'a anima a Elenei si ea 'si propuse se-si jertfēsca odichn'a s'a cā se aduca consolare aceloru familii desolate.

Inițiā dar' pre conjudetienele s'ale, caror'a le facu visita, pentru arangiarea unui concertu. Tōte o primiāu cu bunavointia, tōte inteligentiele fără deosebire de clasa se unira spre a sustiēné oper'a ei caritabila, la care se dispuse si o loterie cu unu obiectu lucratu de Elen'a, representādu unu simbolu biblicu.

Sosindu sér'a concertului tōte mamele, toti parintii, toti tinerii se intreceau a ocupă locurile. Se esecutara bucati de musica cu diferite instrumente. — Elen'a cāntă in unu duetto admirabilu, ér' obiectulu destinata loteriei de trei ori fū pusu

si succesivu cāscigatu de Elen'a. Produsulu acelei serate fū mai presusu de acceptarile lor. Unu june strainu cunoscutu alu dlui Rosariu ce se pre-tindeă voiajoru i-i oferī o eleganta braçeleta pre care eră gravatu: — *Suveniru Elenei.* — Admiratiunea fū la culme. Elen'a in aceste momente dēca eră incāntata de triumfulu seu, eră numai spre a multiemī impregiarerei cā putu se se redice in ochii lui Alexandru si se gāndiă cā ce va fi judecādu elu despre dēns'a. Amintirea trecutului, nesiguranti'a viitoriului seu o turburā. — Cādu ajunse acasa dlu* venī a-i aduce inca odata omagie s'ale, dar' Elen'a atātu de modesta si absorbita de amorulu seu, nici nu potū observā intentiunea acestui curtezanu. Elu aveă catra dlu Rosariu cele mai frumōse scrisori de recomandatie dela unu betrānu amicu alu seu din Transilvani'a, unu personagiu fōrte renumitu... Elen'a care eră multu stapēnita de emotiunile acelei seri, siediu cātva in salonu si apoi se retrase. Intrādu in camer'a s'a gasī o epistola dela Vioric'a. — Din acést'a precum si din intrég'a corespondentia a celoru două amice vomu aretā numai partea ce ne interesēza in cadrulu acestei istorisirī...

Vioric'a catra Elen'a.

Eleno draga!

Nu-ti poti imagină ce noutate placuta am se-ti anuntiu. — Verulu meu Alexandru, adoratu teu, m'a visitatu in dilele aceste. Ce mare si frumosu e — vediēdu-lu ai se-lu iubesci indoitu... Venindu vorb'a despre examenulu nostru l'am intrebatu dēca te cunōsce.

— Da, din vedere... mi-a respusu elu — cu tōte aceste sum māndru de laurii cāscigati de concetatiēn'a mea...

I-am vorbitu fōrte multu despre caracterulu si silinti'a t'a, — dar' bine intielesu, secretulu ti-a fostu cu religiositate pastratu. — Alexandru parū incāntatu dar' nu mi-a spusu nemicu.

Elen'a catra Vioric'a.

Amic'a mea!

Am primitu epistol'a t'a. O! cātu 'ti multiemescu pentru recomandatiunile ce mi-ai facutu... Cu tōta descuragiarea mea dar'... cine scie... ele pōte 'mi voru servī la ceva... Nu ti-am potutu raspunde imediatu, cāci am visitatu in tēmpulu acést'a din urma nesce rude in depar-tare cā la două ore de proprietatea nōstra.

Nu sciu cum se face Vioricu, dar' de cādu iubescu pre... tōta lumea ce me incungiura pare cā e unita a-mi vorbī despre elu! Unu dōmnu, care eră ōspetele rudei mele, ne-a spusu cum Alexandru cu o energie si staruintia a insanatosiatu o tēnera fēta din acestu orasiu, casulu maladiiei fiindu gravu. Toti se unise spre a-lu admiră, toti se intreceau de a aretā meritele s'ale, conduit'a, inteligenti'a, fisiculu, tōte fura discutate de ei. Din intēmplare eu erām puçinu

retrasa, dar' ascultám cu atát'a religiositate nevoindu a pierde nici unu gestu nici unu cuvèntu din cele ce se diceáu despre dènsulu. Dintre toti numai tat'a fù celu mai indiferentu, de sí recunosceá tóte aceste merite, — elu inse nu voiá cá cine-v'a se preponderizeze asupr'a nobletiei s'ale, si cându matusi'a mea 'si dedeá parerea cá ar' fi o partida convenabila pentru mine, dènsulu obiectà:

— Bun'a mea cumnata! Nici odata nu me voiu precipitá a face o aliantia nepotrivita pentru cutare si cutare consideratiune. Cându am pretendenti din cele mai ilustre familii, chiar' straine, pentru ce a-si face contrariu?... — Credu cá acésta ambitiuue o ai si tu Eleno, 'mi dise elu aruncându-mi o privire semnificativa. Me rosí de ciuda si surprisa si 'i disei:

— Nu-mi este permisú se-mi exprimú pareerea mea nici intr'unu feliu nici intr'altulu, prin urmare dispenseza-me, cându tu ai acestu dreptu atátu de puternicu spre a apreçiá si a decide..

La rudele miele am statu siése díle. Nu am de a-ti face descrierea vre-unei petreceri mai deosebite, de óre-ce dènsii fiindu betrâni le lipsiá si gustulu si vioiciunea de a face partide mai sgomotóse. Petreceám tóta díu'a inchisa in bibliotec'a unchiului meu, admirám câmpiele vaste, liniscea dela tíera si cetiám. Esiám la ór'a mesei, apoi reintrám si-mi continuám lectur'a. Catra séra 'mi puneám pelari'a, luám pe Dodo, catielusiulu meu favoritu, si coborîndu valea, siedeám pe câte unu trunchiu de lemn, pe marginea apei. Ací câte-odata cugetám la ilusiunile miele si me intrebám deca nu-mi mai este permisú a me mai increde in realitatea loru!?. . . Alta data siediéndu ací nu me gândiám la nimicu, dar' pare cá liniscea naturei influentiá asupr'a sèntiuriloru miele, cá indata melancholi'a me luá pe aripile s'ale si eu intrám acasa tacuta si contrariata...

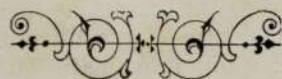
Cu acést'a ocaziune, cugetându la Elu... am scrisu mai multe versuri, dintre cari 'ti trimitu si tie pe acestea cá se le apreçiézi.

LUI ALEXANDRU...

Alexandru nume dulce aveá sufletu sèntítoriu...
Aveá grație in mersu-i, si la chipu atragatoriu...
Totulu 'mi placeá la dènsulu: si talente, caracteru...
Erá din acele fiintie ce prea raru gasimu sub ceru. —
Remâindu in alu meu sufletu multu placut'a-i suveniru
In momentele-mi amare o gasescu cu multimire...
Nu-i dorintia mai frumósa cá aceea ce nutrescu,
Ah! a-si dá eu multu in lume cá se potu se-i totu sioptescu:
„Alexandre: te iubescu!“...
.....

(Va urmá.)

PAULIN'A C. Z. ROVINARU.

ANGERULU PIERDUTU.

Cuprinsu de dorulu teu iubita
Gândescu la viéti'a din trecutu,
La díle pline de iubire,
Cându inca nu te-am fostu pierdutu. —
Si me cuprinde-o doiosfe,
Gândindu la tine ângeru sfântu,
Ce pentru mine susu din ceriuri
Adus'a-i raiulu pre pamèntu.
De câte ori priviám la tine,
Tu 'mi zimbái sioptindu inctu:
„Nu este dragoste in lume,
Cá dragostea t'a de poetu!“
Atunci cu ochii plini de lacrimi,
Cu sufletulu in ceru pierdutu,
Puneám pe fruntea t'a senina
Totu foculu meu intr'unu sarutu. —
Si'n fericirea mea cea mare,
Uitám cá omu-i moritoriu,
Uitám cá-adesu ori se stinge
Totu ce-i mai scumpu mai rapitoriu. —
Si cum poteám se ma' gândescu
La alte lucruri pe pamèntu?
Cându tu cu farmeculu teu dulce
Me transportái in cerulu sântu! —

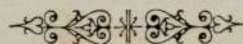
Adi inse vedu cá lumea trece,
Cându sórele e mai placutu;
Cá-ci pre mormèntulu teu celu rece
Eu plângu unu ângeru ce-am pierdutu! —

Georgiu Simu.

REMAI!

La-acele dragi si sfinite seri
Sub fagulu de sub stâncá —
Din nóptea veciniceí uitari
Si adi mai cugetu inca...
Cându lun'a se opriá zimbundu
Adese ori in cale-si,
Si-mi perdeám sufletulu privindu
In ochi-ti mari si galesi...
Si stelele dulce-si scaldáu
In rîu d'albele feçie,
Si 'n sènu-mi ochi-ti aprindeáu
Gândirile maretie.
Trecutáu — si astadi unde esci?
Te-ai prapaditu in lume, —
Tu ce 'n a mele dragi povesci
Ai celu mai dulce nume.
Gândiám cá'n lume ai descinsu
Pre radiale din stele —
Lumin'a dragostei se aprindi
Cu ochii tei de perle;
Tardíu te vedu asia cum esci —
Unu tremuru de schinteie,
Ce roti se 'nsieli si 'nebnesci
Cá ori si ce femeie;
Si de acelea sfinite seri
Gândirea departéza-mi
Cá-a tale tainici desmierdari
Adi pre-altu-i sènu le radie-mi;
Si veci nu vreáu se te mai cântu
In viersurile miele, —
Remâi tu-aici'a pre pamèntu
Si te cufunda 'n rele!
Remâi tu 'n marea de placeri,
Eu in ceresci avènturi,
Tu-isvoru de lacrimi si doreri
Si eu — isvoru de gânduri.

V. B. Muntenesculu.

UNIVERSITATEA DIN COTNARU SI ALALTE SCOLE ROM. DIN SECL. XV—XVII.

1. Una pagia de in cele mai interesante si totodata mai instructive in istoria natiunii romane, ca si in a veri-carui altu popor, este fora indoiela acea, ce ne infaciosiedia inceputurile, starea si desvoltarea de in trecutu a institutelor nostre de invetiamentu.

Istoria cu dreptu cuventu se numesce ochiulu lunei. Ea preste totu are cea mai mare importantia, si trebuie se fia, precumu a si fostu totdeun'a, cartea principale a poporaloru. Ea e intieptiunea strinsa si gramadita la-olalta, si mintea multoru omeni adunata la unu locu ¹⁾ De in ea ne resuna viersulu sementelor, ce au fostu. In ea vedemu, ca intr' una icona seu oclinda, tempurile trecute; aflamu — ca se gramu cu marele istoricu rusu, Karamsin, — afl mu testamentulu lasatu decatra stramosi stranepitoru, ca se le sierbesca de interpretare tempului de facia si de conducere tempului venitoriu.

Deca inse istoria in universalu considerata si studiulu ei se areta asi de importante in rezultatele sale, cu catu mai vertosu va fi, trebuie se fia acest'a istoria patriei si natiunii, carei-a apertienemu?! „Omulu — dice pre frumosu si a-deveratu unu ilustru barbatu de statu si literatoriu romanu ²⁾ — totdeun'a inainte de neamu si-a iubitulu famili'a, inainte de lume si-a iubitulu neamulu si partea de pamentu, fia mare fia mica, in care parintii sei au traitu si s'au ingropatu; in care elu s'a nascutu, a petrecutu dulcii ani ai copilariei, ce nu se mai intorc; in care a semtitu cea antaia bucuria si cea antaia dorere de barbatu.“ Este unu ce misticu, divinu in acesta amore a patriei, ³⁾ care amore a cate fapte maretie, a cate creatiuni spiretuali si materiali uimitorie, a cate vertuti patriotice si civice n'a fostu in omeni simburele fructificatoriu! Ci iubire ratiunabile, sincera, conscia a patriei si natiunii abia se pote cugeta fora iubirea istoriei patriei si natiunii. Pentru ca numai acest'a ne areta, ce amu fostu? de unde suntemu? si ce suntemu? si pre basea acestoru intrebări premisali ne descopere cu certitudine p'aci matematica si numerulu necunoscutu: ce avemu se fimu?

2. Inse in istoria universale infogmai ca si in istoria speciale a patriei si natiunii, repetimu, abia de existe vre una parte mai principale si mai demna de diligente scrutare si recunoscutoria memorare de in partea posteritatei, decatu partea, ce se ocupa de starea si fasile de desvoltare a instructiunii publice si private la antecesori. Intr'adeveru, noi ne ocupamu cu partea cea mai buna, mai nobile, mai aleasa, cu partea nemoritoria a gintiloru, de cate ori discutem despre proprietatile spiretuali si intelectuali, despre geniulu, despre aplecările mintei si

animei, despre gustulu si privintiele loru morali. Tote acestea privescu spiretulu, si au radecin'a in spiretu, in acea putere nevediuata, ce face pre omu omu. Era palestr'a cea mai de frunte a spiretului scimu ca este, a fostu si va fi totdeun'a scol'a.

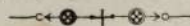
Suntu de in cele mai placute sentimentele de multiamire si indestulire, ce petrundu anim'a omului cugetatoriu, candu la lectur'a istoriei, fia universalu fia partialu, dupa lungulu siru de lupte politice inversiunate, de intrige infernali, de revolutiuni cutrieratorie, de batalie sangerose, de devastatiuni barbare causate pre in furi'a resbeloru; candu dupa acestu tablou intunecatu si posomoritu omulu cugetatoriu ajunge in fine la capitulu instructiunii, alu scololoru, alu asiementelor culturali si alu celoru-alalte lucruri impreunate cu ele. Ce bucuria pentru diansulu! Elu se pote asemena in acestu respectu cu corabiarulu truditu, care cu frica si cutremuru vensolindu-se pre in tre valurile marei infuriate, pe urma reusiesce a saluta limanulu multu doritu; seu cu acelu caletoriu arsu de arsitia si obositu, carele percurgundu nescari stepe fora margiui, pline numai de periclele amenintatorie de in partea bestiiloru si a tempstatiloru elementari, pe urma da preste una oase verde, cu finici umbrosi si cu ape revenitorie si recreatorie.

Cu adevratu nu alta ce, decatu atari oase benecuventate suntu in istoria omenimei, institutele culturali. Apele recreatorie ale scientiloru curgu de in ele, si finici pacei, ai desvoltatiunii intelectuali si ai bunastarei materiali si de totu soiulu cresc pre in ele pentru popora-le fortunate si fericite de a le fi aflatu. Ferice de acea natiune, care avu sörtea norocosa de a fi datu de aceste oase catu mai tempuriu! De trei ori ferice de acea, pre carea destinulu, pusetiunea geografica si cercustarile politice si sociali o favorira, nu numai a gasi de tempuriu atari oasi, nu numai a-si infientiä de tempuriu totu soiulu de asiementu culturali, ci inca cu tempu a le si inmulti, sustiene, ocroti si consolidä! Consolidarea loru fu consolidarea respectivei natiuni.

3. Fostu-a ore si gintea latina de la Dunare si Carpati de in numerulu indegetatoru poporatiuni fericiti? Si deca e, in care categoria a loru se pote dins'a numerä? Ca respunsu la aceste intrebări fia-ne permisulu a areta cu oasiunea de facia, ¹⁾ intr' una schitia catu de succinta si macra, ca Romanii n'au fostu cei de in urma intre popora-le, cari indata dupa respirea cetiei evului mediu si reversatulu diuoriloru celui nou au intielesu pretiulu nespusu alu scientiloru, si s'au nevoitu a le impamenteni pre acestea pre in varie institute de invetiamentu si cultura in tierile locuite de ei. Era acest'a mai vertosu in acele tieri si provincie, unde evolutiunea templamentelor istorice i lasase mai de-sene statatori si mai neaternati.

(Va urmä.)

Dr. Gregoriu Silasf.

¹⁾ S. Gregor. ad Nicol.
²⁾ Mich. Cogalniceanu Cronicele Romaniei, Bucuresci 1872, I, XXXIV.

³⁾ Ovid. „Nescio, qua natale solum dulcedine cunctos Trahit, et immemores non sinit esse sui.“

¹⁾ Disertatiunea presente fu prelusa in adunarea gen. a „Asociatiunii rom. transilv.“ tienuta in augustu 1878 la Simleu.

NOTIUNI DE ECONOMIA DOMESTICA.

1. Activitatea, cunoștințele și detorințele femeii în casa.

(Urmare.)

Femeia casnică trebuie să priceapă a întrebuința cu siguranță și barbatie puterile disponibile a tuturor căsătorilor la ce este bun și folositor prosperării casnice. Spre scopul acestuia ea trebuie totu-de-a-unu să se premieze cu exemplul atât în efectuarea asupra lucrurilor de lipsă, cât și în delaturarea acelor, cari ar fi cumva stricătose înaintării și fericirii casnice. Este destul de cunoscută maximă, că ochii stăpenei păstrează averea casii și mânele sirguințose ale ei o înmulțesc.

Ochiul femeii dară nu trebuie să treacă nimicu cu vederea și nimicu să nu i-se pară prea neînsemnat și nedemnu de atențiune și considerare. Ea are să pastreze toate în bună-stare, să îngrijescă cu staruția pentru hrană cuviincioasă și alte trebuințe ale casnicilor săi, era pentru trebuințe fiitoare, să fie tare precaută. Chiar și la țiera, unde se pare că femeia ară avea mai puțin de lucru în respectul casnic strâns vorbindu, încă este de lipsă să poarte cea mai mare grijă, că nimicu din ce n'ar' mai fi folositoriu pentru omu, să nu se pierdă, pentru-că de regula aproape ori-ce lucru, ce nu se mai poate întrebuința de omu, se poate întrebuința fără excepțiune pentru animalele de casă sau pentru direcerea și îngrășarea pământului și pentru alte întrebuințe economice.

Femeia trebuie să fie în stare să conducă toate lucrurile casnice și totu deodată să aibă și abilitatea sau îndemnarea aceia de a potă areta și da ori-ce deslusire la totu aceia, cari aru cere dela ea în respectul casnic. Toate se să implinescă nu de silă, ci de voie și cu tragere de inimă. De asemenea întempleri și evenimente neacceptate încă nu trebuie să le de uitării.

Ori-ce da din mână, fie bani sau alte lucruri, trebuie să de cu scrutiniu și unde este cu putința să încungiure și se să ferescă dinainte, de a se adună de-odată multe de platitu, sau să lipsescă multu de acasă. În casulu cându ară avea lipsă mai multu timp de acasă, atunci se-să întogmescă toate lucrurile astfel, încatu să nu se sêmția lipsă sau absentia ei. — Spre scopulu acestuia, cându are să lipsescă mai multu de acasă, atunci se-să pună o locotitoare credincioasă și asă de harnică, că nimicu din economia casei să nu meargă reu și să scie conduce asă de bine că și ea. Femeia casnică, care n'are o soră sau o fiică crescută și îndemnată, trebuie să-să invetie pre o cunoscută sau pre o servitoare harnică. Imprejurarea astă are pe urma să acelu avantaju, care pentru fiitorulu ei i-i potă fi de mare folosu, adică atunci, cându va trebui să conducă și ea singura afacerile casnice.

De aceia ar' fi unu mare pecatu pentru o mamă, care nu ar' caută totu-de-a-unu ocașiunea, că se-i arête și fiicei sale, cum are să lucre și

se conducă și deca nu o ar' deprinde încă de mica la totu ce i-ar' fi de lipsă în economia casei, cându va fi mare și cându va trebui să conducă și ea singura asemenea afacere.

Ori-care femeia pricepută are în totu loculu și în ori ce proviziune o împartire sistematică și o ordine completă, că astfel și o locotitoare, care nu ară pricepe asă bine afacerile și conducerea în casa, usioru se o scie află și implini.

2. Ordinea.

Ordinea este sufletulu lucrurilor, au dăsu stramosii noștri. Nedespărțite de ea sunt: curățenia, precum și împartirea timpului, a banilor și a puterilor disponibile de lucru. — Ordinea dară trebuie să fie vederată în toate locurile și în toate ungiurile chiar și în cele mai ascunse ale casei. De aceea bună ordinea trebuie să destineze unu locu anumitu pentru fie-care lucru și să observe strictu, dacă după întrebuințare s'ă pusă era la locul seu, sau nu. Prin acestă să încungiura pierderea de vreme de a întrebă și caută după unu lucru său altulu, ce nu se găsescă îndată, cându i-ti face lipsă, era pe de alta parte să încungiura stricătose ce o suferă din frecare și aruncare atâtu celalalte lucruri din casa, câtu și lucrulu ce se caută.

Ori ce lucru străinu, luat imprumutu, după întrebuințare, se să retrimă îndată, fără nici o stricaciune fie macaru câtu de mica, spre a nu-i să atribuă neplacutulu dar totu de odată prea adevăratulu proverbu românescu: „Dăi, n'ăi!”

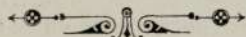
Banii sau alte lucruri prețioase să nu se pună nici odată în locuri de acelea, de unde potu fi usioru instrăinate, sau se să uite prin busunarele acoloru haine, care să dău spre curățire, ori spre spalare, sau care să vându ori să dău în daru la alții spre a nu da ocașiune pentru lângă aceea că-lu pierdi, de a face pe alții furi, căci este binecunoscută axiomă, că ocașiunea face prefuri.

Ordinea este totu deodată și basă pastrării, pentru că prin ea să pastreze multe lucruri, cari într-o casa unde domnescă numai disordinea și nerânduială, să prapadescu fără nici unu folosu. Ordinea este dară și o virtute atribuită bunei economiei. Casă întreaga, bucatăria (cuiă), tindă și în sfârșitu toate dependentele casei, vorbescă totu-deaună într'unu tonu destulu de elocventu în favorulu său defavorulu economiei. Usfle necurate, ferestrele nespălate, cadrele, oglinzile pline de pravu, scaunele nesterse, obiecte aruncate prin casa, că jucării de ale copiilor, cărți resfoite și svêrlite și o sută altele, dău unu exemplu palpabilu despre necunoștința economiei domestice și despre completă disordine în care să află toate ale casei.

Decă amu voi să ne convingem despre bună sau răuă conducere a economiei casnice la o țieranță, fără a mai intră în casa, chiar dela porța vomu potă află ce felu de femeie locuiesc acolo. Unele aruncate prin curte, gunoiulu în drumu grădină neregulată, noroiu în curte, grajdurile

necurate s. a. dáu de locu de golu pe femeia sub a carei ingrigire se afla. — Ho, ho, domnuule! voru dice póte unele mai bune de gura, dar' rele de lucru, cá acést'a ce spui dt'a aci este tréb'a barbatului si nu a femeiei. — Bene! voiu raspunde, asia o fi, dar' barbatulu in genere vorbindu are alte afaceri cu multu mai grele si departate de cerculu casei si ast'feliu atátu cele din launtru casei, cátu si cele de lángha casa, cadu totu numai in grigi'a si supraveghiarea económei. Din potriua lucrurile din casa in ordine, copiii bene grijiti, curati, lucrurile de afara la locul lor, vitele bene ingrijite in grajdii sunt semne evidente de ingrijirea, supraveghiarea si conducerea unei económe harnice.

(Va urmá.)

J. Dariu.

NUMERII 76 si 77.

— Naratiune istorica. —

(Urmare.)

Steinheil dupa unu restimpu vede pre Mazuchelli cá se apropia de siefulu corului de ingineri.

Ómenii ne judeca in mare parte dupa valórea, ce ni-o dámu insine, i-si díse Steinheil. Elu póte cá are dreptu, desí acést'a pronuntia o sentintia aspra fácia de modesti'a si meritulu ascunsu. De cáte ori am vediutu cá ómeni fára merite si fára inima au fostu considerati si preferiti din simpl'a cauza, cá au avutu indrasné'l'a a face se créda lumea mai multu despre dènsii decátu ce'a ce suntu. In adeveru, acésta sfiála, acésta slabitiune copilarésca de a nu me poté ajutá, de carea nu potú se me desbracu, si carea de multe-ori nu me lasa a-mi cascá gur'a nici cándu pricepu lucrulu mai bine de cátu altulu, care póte nu mi-e contrariu ci numai voiesce a cercá despre un'a séu alt'a, aceea e carea mi-a stricatu atátu de multu. — Nu a fostu óre aceea sfiála, carea a adusu pe acestu strainu cá se-mi impute neincrederea in poterile mele? In adeveru, elu are totu dreptulu! De aci inainte nu voiu mai multu a-mi ascunde nimbulu sub scafa.

Precándu meditá astfeliu junele Steinheil, se fece in salonu o mişcare, music'a incetá. Dantiatorii 'si adusera frumósele dantiatóre la locul lor. Totulu presentá unu tablou tacutu si serbatorescu. De odata resuna o famfara detunatore de cornuri, ochii tuturor se indreptara spre partea ace'a a salonului, in carea multímea dându-se in laturi lasá locu liberu. — „Imperatés'a“ se sioptéa ici cólea si toti cautara in aceea parte.

Iata cá apare o dama de statura majestatica, carea pareá a fi destinata dela natura se domnésca. Ea aparú in unu vestmèntu simplu, dara cu gustu ornatu cu stéu'a si o petea lata de ordu. Insoçita de unu june frumosu, intrá in salonu urmata de dame de curte si de curteni in gala. De óre-ce respectulu ce-lu aveá fie-care fácia de domnitórea a

impiedecatu ori ce indesuire, a fostu usioru pentru junele Steinheil si din departare a vedé pre domnitóre Majestatea figurei, spiritulu ce-lu tradá limpedimea ochiiloru ei facura o mare impresiune asup'r'a lui; sfiála lui naturala se inmari atátu de tare, incátu la cugetulu: cá ar' fi posibilu se fie presentatu imperatésiei si se fie avorbitu de dèns'a, sèmti baterea puternica a pulsului in tóte arteriele. Dupa ce dèns'a schimbá unu tèmpu vorbe cu cei mai de frunte, dede órdinu cá se continue dautiulu. Junele nostru abiá 'si veni in ori si cutezá e se apropiá mai tare de aceea parte a salonului unde se aflá Catarin'a. Elu incepú a privi cu mai mare linisce la dam'a inalta, alu cárei sceptru umbriá mai trei parti ale lumei.

Ea vorbiá amicabilu cándu cu diplomatii straini, cándu cu dame frumóse, cu militari betráni séu cu orientalii cu turbane, si fáci'a fie-carui avorbitu straluciá de mándria si incântare cándu 'lu parasia domnitórea cu unu semnu graciosu de mána, séu cu o mişcare abiá observabila a corpului. Junele Steinheil aflá din ce in ce mai puçinu ingrigitoriu a fi avorbitu da domnitóre, cu tóte acestea elu nu poteá cuprinde cu mintea indrasné'l'a lui Mazuchelli, care se puse in apropierea ei, voindu a fi observatu de dèns'a.

Catarin'a vorbi unu tìmpu cu dènsulu si pareá a fi fórté afabila; nu dupa multu tèmpu vediú Steinheil in apropierea ei si pre siefulu seu. De óre-ce fura fórté multi presentati ast'feliu si junele nostru poteá cu securitate sperá, cá va veni si la dènsulu rëndulu. De odata inse se apropie de dènsulu unu adjutantu alu imperatésiei.

Dt'a esci tenentele ingineru Fedoru Nicolaevici Steinheil? — 'lu intrebá adjutantulu, Majestatea s'a voiesce a vorbi cu dt'a.

Cá unu fulgeru cadiura aceste vorbe la primul momentu asup'r'a audiului junelui. Elu sèmtiá cum i-i piere sângele din fácia si urmá mai multu mecanice adjutantului. Acum'a se aflá fácia in fácia cu domnitórea, din partea cárei'a pareá a fi observata de multu, ferbintea lui dorintia. Cándu aruncá domnitórea patrundietórea-i cautatura asup'r'a lui sèmti, cá i se urca totu sângele in fácia, curagiulu l'aru fi párasitu de totu, déca nu ar' fi observatu cá ochiulu ei cautá asup'r'a-i cu atát'a bunavointia.

— Bun'a mea Dujardin mi te-a recomandat tare inainte de a muri Fedoru Nicolaevici, — 'lu avorbí imperatés'a. Siefulu teu generalulu N. 'ti dá unu testimoniu bunu si me bucuru a avé oca-siunea de a-ti dá rangulu de tenente primariu.

— Majestatea vóstra... gângaví Fedoru.

— Credu cá 'ti vei dá nisuinti'a a te face demnu de acést'a! díse domnitórea cu o cautatura binevoitóre. Dupa cum audu tu ti-ai câscigatu cunoscintie multe in specialitatea t'a, osebitu inse in ceea ce atinge sciinti'a asediului si prin aceea te-ai distinsu intre ceialalti colegi.

— Eu am cercatu a-mi inmúlti cunoscintiele, díse junele perplesu, déca inse pâna acum nu potú prestá ceva deosebitu.

— Tu esci modestu si ast'a me bucura! 'lu intrerupse Catarin'a. Unu june trebue se ingrigiasca a aplicá si in pracsá ce'a ce si-a insusitu prin studiu teoreticu. Modesti'a prea mare inse póte fi stricaciósa. Nici sicfulu teu nu a sciutu, cá tu ti-ai luatú resbelulu contr'a turciloru de obiectu a unoru studii profunde si speciale. Mai ántaiu majorulu Mazuchelli, — nu mi-ai spusu dt'a, continuá imperatés'a pasindu cátiva pasi cátra Mazuchelli care tocmai se apropiá, — cá acestu june lucrá la unu opu de importantia despre sciinti'a de asemi cu deosebitu raportu la resbelulu contr'a turciloru?

— Eu 'mi tiénuí de deforintia a face amenire despre acestu lucru genialu, cându maiestatea vóstra a binevoítu a vorbí cu mine despre espeditiunea din urma, carea a succésu atátu de gloriosu in favórea armeloru maiestatiei vóstre, respunse Mazuchelli. Eu am facutu in anii mai dinainte mai de multe ori caletorii prin orientu, prin ce mi-am cáscigatu cuoscintie estinse despre referintiele belice ale orientaliloru. Desí ingineri'a nu e specialitatea, in care se fi facutu studiu deosebitu, totusi credu cá 'mi compete, pre bas'a judecatiei mele facute, a afirmá cá pâna acum'a inca nu a aparutu cev'a atátu de escelinte relativu la acésta tema, cá introducerea cartiei la care lucrá tenentele Steiuheil si pentru carea si-a sí facutu schiti'a. E lucru cu atátu mai de miratu cu cátu elu obiectulu ce voiesce a tractá numai din studiu propriu 'lu cunóscce, nu din esperintia, carea de securu ar' formá coron'a operei.

— D.-t'a credi asia dara, cá participarea dñsului la campanea de acum ar' fi de mare interesu pentru completarea cuoscintieloru lui, díse Catarin'a cu buavointia.

— De celu mai mare, continuá cu graba Mazuchelli. Si sum convinsu, cá tenentele Steiuheil, priu cuoscintiele sale ar' prestá insemnate serviciu la corpulu majoru al armatei maiestatiei vóstre.

— Tenentele primariu ingineru Steiuheil e ordinatu la corpulu majoru alu comtelui Suwarow Ruminskoi si mâne va plecá a-si ocupá postulu! — díse imperatés'a cátra unu adjutantu alu seu, care erá in apropiere si care, dupa o salutare respectuósa, 'si notá ordinulu pe o bucata de pergamentu, carea o scose din busunariulu dela peptu alu unioformei sale.

— Eu speru, cá tu 'ti vei dá nisuinti'a a te face demau de graçi'a mea, Fedoru Nicolaevici, díse imperatés'a cu graçiositate junelui. Acest'a voi se-i multiamésca; unu semnu inse ce i se facuse cu mân'a din partea ei 'lu silí a se departá.

Domnitóri'a se întórse cátra cinev'a din apropiarea ei.

(Wachsmann.)

J. Tanco.

Cronica. — Fondatiunea Romanu. In un'a din siedintiele comitetului „Associatiunii transilvane“ s'a prezentatu unu contractu de donatiune pentru casulu de mórte, incheiatu intre Ioanu Romanu, repausatu, fostu avocatulu in Fagarasiu si soçi'a s'a. Din acestu contractu resulta, cá „Associatiunea transilvana“ este designata esecutoru alu dispositiuniloru repositului, conformu caror'a dupa mórtea soçiei dñsului, eredi acelei'a voru fi detori din venitulú casei Nr. 558 din Fagarasiu in totu anulu a pune la dispositiunea „Associatiunii“ celu puçinu cáte 600 fl. spre formarea unei fondatiuni, care se pótre numele repositului, spre scopulu inaintarii industriei si comerçului intre Români; afara de acestea, totu din venitulú acelei case, se se formeze dóue stipendii de cáte 60 fl. pentru rudele repositului din Hennig, cari voru cercetá gimnasiulu séu alte scoli, ér' in lips'a acestor'a pentru alti tineri români fara diferentia de confesiune. Comitetulu primi a fi „Associatiunea“ esecutoru alu dispositiuniloru repositului, dispunendu totu-odata a se asigurá dreptulu de servitute alu „Associatiunii“ asupr'a casei din Fagarasiu. Cu esecutarea conclusului se incredintá membrulu comitetului P. Cosma, cá reprezentantu alu „Associatiunii.“

Scóla romana industrialá in Caransebesiu. La staruinti'a dlui generalu Traianu Dod'a, composesoratulu fostulu regimentu românu-banatianu a hotarítu infientiarea in Caransebesiu a unei scóle române industriale, pentru instruirea teoretica si practica a tenerimeí in mai multi rami de industria. Pentru zidirea edificíului de lipsa s'au votatu deja 85,000 fl. Dupa planulu adoptatu, acésta scóla are se fie unica in felíulu ei in tóta Ungari'a. — Dorimu cá acésta întreprindere nationale se fia încoronata de celu mai stralucitu succésu!

Pentru scóla rom. de fetitie infientianda in Clusiu se va arangiá acolo in 13/25 l. e. unu Concertu impreunatu cu Balu. Su pausa 12 tineri in costumu nationalu, voru presentá jocurile istorice române „Calusierulu“ si „Batut'a“. Ofrande spre scopulu indicatu se primescu si la redactiunea acestui diuariu.

Recunoscentia princiará. Principele Bulgariei a insarcinatu pre reprezentantele seu din Bucuresci, se multiamésca in numele seu dómneloru Pi'a Bratianu, Zoe Sturdz'a si Irin'a Câmpineanu pentru bunatatea ce-au avutu de-a aduná ofrande pentru ranitii si bolnavii ostirei bulgare. Principele Alesandru si-a rezervatu inca de-ale esprime multiamit'a s'a si personalu, cându i-se va da oca-siune.

Din Satulu nou (Banatu) abia acum la incheierea numerului, primimu o lunga descriere a Concertului impreunatu cu Balu ce au avutu locu acolo in 16 l. tr., care pentru angustimea locului, nu o putem publicá decâtu in estrasu, pentru ce ceremu scus'a dlui corespondente. — Corespondenti'a e plina de elogiuri pentru dómna'a

Mari'a Dr. Popu — „care in scurtul tîmpu de trei luni, de cîndu s'a mutat acolo din Ardealu (Gherla), a scîtu se-si cîscige simpatiile tuturor Romînilor si strai-niloru de o potriua; ér' cu ocasiunea acést'a prin executarea la pianu cu deplina dexteritate si securitate a bucatîloru: „Visulu meu“ — „Valurile Dunarei“ si „Carnevalu de Bucuresci“ a storsu freneticele aplause ale publicului ascultatoriu; — apoi in decursulu balului, prin vialitatea si affabilitatea ce o caracteriséza, a tîenutu in continuu animo intrég'a societate.“ Preste totu atátu reusit'a concertului câtu si a balului corespondentulu nostru dice ca: „in cea mai mare parte e a se atribui româncei nôstre, care a fostu eroîn'a si regin'a acestei petreceri.“ — Asemenea au contribuit la reusit'a concertului: dsioarele Davinka si Mileva Oka prin cântare si jocu la pianu, apoi dnii I. Gasparu prin cântare si Knoll prin jocu pe vióra, si in urma Reuniunea de cântari din Franzfeld si Corpulu invetiatorescu din locu prin cântare — cari toti si tôte si-au executatu cu bunu succesu bucatîle loru si au fostu aplaudati din partea publicului ascultatoriu. Din venitul curatu a petrecerei s'au provediutu cu vestiminte mai multi teneri scolari lipsiti de mijloce.

Dlu Dr. Corneliu Diaconovich, directorele revistei politice-literare, „*Românische Revue*“ a fostu denumitu din partea museului etnograficu din Lipsca („*Museum für Völkerkunde*“) de plenipotentiatu cu dreptulu unui membru de onóre. — Primésca felicitarile nôstre!

Notitie. — **Mierea albineloru.** Apicultorii (crescatorii de albine) ajungu vérst'a cea mai frumós'a. Causile acestei longevitati fericite se sustiene a fi: 1. Miscarea in aerulu liberu. — 2. Otrav'a albineloru transmisa prin mijloculu impunsaturiloru. — 3. Mîncarea mierii.

In privint'a miscarei in aeru liberu, negresitu, nimeni nu va poté sustiené ca n'are o influentia bine-facátore asupra sanetatiei corpului si spiritului. Adeverulu acest'a e scîutu de tóta lumea si numai are nevoie de dovada. — In ce priveste otrav'a albineloru, de asemenea ea e cunoscuta si intrebuintata in medicina sub numele de Apis, mai alesu contr'a reumatismului. — Venindu acum la alu treilea alineatu, la *mieru*, e nu numai unu alimentu de prim'a ordine, dar' inca, in multe casuri de bóla, unu remediu excelintu; mierea lucréza in modu laxativu si e unu medicamentu fôrte diareticu. In casuri de tuse, guturai, cataru si inflamatiuni, lucréza cá calmantu si cá promotoru alu sudórei. — Intrebuintarea continua a acestui alimentu dulce, restituie fort'a persóneloru slabite: motivu principalu pentru cari orientalii 'lu consuma in cantitati asia de mari. Amestecatu cu apa, ea e fôrte folositoare persóneloru cari ducú o viétia sedentara. — Mierea amestecata cu faina si intinsa pe o carpa, forméza unu plastru fôrte bunu pentru alinarea iritatiunei si dureriloru, ér' amestecata cu pamentu lucréza cá antisepticu. — In tôte casurile, cîndu intrebuintiamu mierea cá medicamentu esternu, fia simpla fia amestecata cu alte substantie, trebe se o punemu in straturi gróse si se o reinoimu la fie-care trei séu patru óre. Pentru-cá mierea se aiba o influentia asia de fericita cá medicamentu internu, se cere cá o conditiuni principala, se scimu cumu se-o mancamu: multi credú cá cu câtu mananci mai multa cu atátu va fi mai bine; dar' acést'a este o eróre grava resplatita prin chiar' consecintiele ei, cari suntu: grétia, lesinare la stomacu, dureri de pantece etc. Negresitu cá nu vomu poté se stabilimu o dosa pentru tôte casurile, dar' in principiu, e multu mai bine se luamu câte puçinu; dóue séu trei linguritie pe dí suntu de ajunsu, câte un'a: deminçt'a, la prandiu si sér'a inainte de culcare. Déca la inceputu senti óre-care grétia, suspendéza dóue séu trei díle si apoi schimbi modulu de mancare: o intindi pe pane, séu cu untu próspetu, séu o sugi din faguri etc. — Credemu cá e de prisosu a mai reamintí cá o conditiuni sine qua non a reusitei vindecarei e cá mierea se fia câtu se póte dí e curata si de buna calitate. — Odata obiceiuitu ceriulu gurei cu contactulu acestui corpu dulce usioru vomu poté se intrebuintiamu mierea la indulcirea cafelei, ceaiului, prajituriloru etc

D. Cultivatoriul.

Serviete — Intrebuintarea servieteloru nu e toc-mai asia veche. In loculu loru érá mai nainte façia de masa, cumu e chiar' si adi in unele parti ale Angliei. In seculii 12 si 13 feçiele de mésa éráu prea lungi si se puneáu indoite pe masa, in câtu o parte remâneá curata. Mai tardiu s'a parasitu acést'a indatinare. Façia de mésa a lui Enric III. de Françia a fostu in form'a unor micí talazu.i séu unde, cum le produce unu vîntu slabu pe Mare. In seclulu alu 17-a érá obiceiulu la mese mari se se schimbe servetele la fie-care felu de mîncare, cum se face adi cu farfuriile si tachimurile.

Catu de gren e omulu? — Greutatea mediulocia a copilului la nascere face 3,20 kilogr., éra a copilei face 2,91 kilogr. Unu copilu perde din greutate in cele de-antâte trei díle dupa nascere si nu cresce pâna cámp pre la a sieptea dí asia, cá se se póta observá. In ace'si etate baiatul este de regula mai greu decátu baiat'a. Numai in anulu alu 12-lea suntu de regula amendoi egali la greutate. In anulu alu 40-lea a ajunsu dezvoltarea in privint'a greutatii gradulu celu mai mare, — totusi femeia ajunge la greutatea cea mai mare de multe ori numai in anulu alu 50-lea. Dupa observatiuni mai intinse greutatea mediulocia a barbatului este: in anulu alu 25-lea de 62,93 kilograme, in alu 40-lea de 63,7; la femeia in anulu alu 25-lea de 53,2, in alu 50-lea de 56,16 kilogr. Greutatea cea mai mare a omului normalu face aprópe de dóue dieci de ori atátu, câtu a facutu la nascere. Dela anulu alu 40-lea si alu 50-lea incolo suferu barbati si femeile o scadere din greutatea loru, care la finea vietiei se urca la 7 kilo.

Bibliografia. — De curéndu va esí de sub tipariu si se póte aboná pâna in 1 Aprilie cu pretiulu de 55 cr. dela autoru in B. Szarvas, comit. Békés — „**Cur'a naturale**“ séu metodulu curei cu apa rece de Grigoriu T. Miculescul, compusa dupa auctori practici si date sigure si va cuprinde: Partea I-a — principiulu curei de apa, med'ulócele curei, cauzele morburiloru. Alimentele stricatióse si sanetóse. Principiulu fundamentalu alu curei cu apa. Patimi de stomacu si de nervi. Alinarea morbului. Ce se póte sperá dela cure de apa. Inbracamintea. Asudatulu si pachetarea, — modulu esoperarei acestor'a. In scalda. Observatiuni. Folosirea apei. Preumblarea. Dupa scalda. Scalda aerena. Bóle colerice si tiphus. — Partea a II-a. Normativu. Scaldede dupa soiulu loru. Cuptusielele. Briulu etc. etc. In fine Partea a III-a cuprinde: tóte morburile cari se potú cu succesu curá prin apa. — si anume: totu soiulu de sgârciuri si convulsiiuni de stomacu. Strînsóre, dysenteria, colera, obstructiuni si emoroide, grétia si vomarea, inflamatiuni si aprinderi. Versatulu si scuipitul de sânge, Udulu sângeosu, încuierea udului, morburi muieresci si barbatesci. Nervositatea, somnulentia. Nesomnulu, durere de ochi, capu, de dinti, gátu si de peptu. Aprindere de plamani, si alte, mai de parte, orbaltiu, scarlatu, rîia, scrofulu, tusa, friguri, idropica (bóla de apa), bóle venerice séu siphilitice. Buboi si umfaturi, gangrena, bóla angleza, tuberculu, sclintituri, degeraturi, reumatismu si alte bóle. In librarii se va vinde cartea cu 80 cr. v. a.

Diuaristicu. — „**Advocatulu poporalu**“ este numirea unei fóia juri ice, care va se apara dela 1/13 Februariu in Timisiór'a su redactiunea dlui P. Rotariu advocatu si redactoru a diar. „**Luminatoriulu**“. In acést'a fóia se voru pertractá in modu obiectivu, instructivu si explicativu cestiuni de dreptu publicu, privatu, cambialu, comercialu, ungaru, in róndu sistematiu. — Din dreptulu publicu ungaru se voru esplicá tóte institutiunile statului nostru cu asiédiamintele sale ade-a: poterea executiva a statului, numerulu si sectiunile tuturor ministeriiloru din tíera, a judetieloru comunale, bagatele, cercuale, districtuale, a foruriloru apelative, de finantie, comerciale. — Din dreptulu privatu ungaru se voru esplicá relatiunile de dreptu privatu, se voru da formularie despre obligatiuni, cuitantie, contracte: de casatorie, de vëndiare-cumperare, de arendare, de inchiriare, de servitude; esemplarie de tóte soiurile de testamentente; de socoti tutoresci; esemplarie de statute: pentru coruri de plugari, de reuniuni musicale, de pucisasi, funebrale etc. etc. — Se voru esplicá in modu teoreticu si practic relatiunile de cartea funduala,

cu formulare despre rugari de transcriere, de intabulare si destabulare, de prenotare, asemenea si despre documentele referitoare la aceste cauze. — Cu unu cuvânt: „Advocatul popularu“ cu tempulu va pune in pozitiiune pe cetitorii sei, cá fie-care se-si fie advocatul seu propriu in cele private: se-si scie face obligatiune, cuitantie, contracte de tóte soiurile, rugari in cauze extraprocesuale, tóte valide si corecte si de-odata se cunósca intregu organismulu statului nostru ungaru. — „Advocatul popularu“ va aparé de dóue ori in fie-care luna, ca suplementu alu „Luminatoriului“, inse se va poté aboná si separatu de fie-cine si va constá: 1. Pentru abonantii la „Luminatoriulu“: pe unu anu: 2 (doi) fl. v. a., pe 1/2 de anu: 1 fl. v. a. — 2. In editiune separata (pentru cei ce nu abonéza la „Luminatoriulu“: — pe unu anu: 4 (patru) fl. v. a. pe 1/2 de anu: 2 (doi) fl. v. a. — Abonamentele se facu la: Redactiunea „Luminatoriulu“ in Timisiór'a.

Glume. — Femei'a rea e mai rea decâtu furtun'a; pentru-cá furtun'a te baga in casa, pe cându femei'a rea te scóte din casa.

Cunoscinti'a de sene-si. De ce nimeni nu urméza axiom'a: „Cunósce-te pe tine in su-ti“!? — Pentru-cá toti se temu cá voru face o prósta cunoscinti'a.

Tentu trimisu de Bogdanu, domnulu Moldovei, cá se incheia cu pórt'a Otomana unu tractatu, — dupa ce i-se impuse a us'a palatului se se descultie — dupa datin'a otomana, — elu 'si luá cismele in mâna si asia voiá se între. Intrebatu fiindu cá de ce nu le lasa la usia, elu replicá: „Déca imperatulu vostru voiesce se-mi rapésca tiér'a, cum se me incredu eu cá voi nu mi-ti rapí cismele!“

Unu risipitoriu reflectá celoru ce 'lu infruntá pentru chieltuelile s'ale escesive: — „Cum a-si poté se urmezu altumintrea; — séu dóra e cu putintia se-mi afiu unu mosceniuriu mai de-aprópe decâtu pe mine insumi?“

Unei betrane. Voiescu cá mintea-ti se-mi respundia Cându o voiu intrebá:
— Nu cosi indaru de pomu o frundia Cându se va scuturá!?

Gacitura de siacu.

De
VALERIA MARCHISIU.

Ui- cut De di;	si! gân ta... tre-	de La Ui- ai	ta sfir- tei mi.	tó- s'or					lac- tó-	tó- lu- ce- sa- in- ver- te in	ai me te- tu tá!	or a- De- ci Tó-		
De- te		ver- ri- te	lu- al	gur	de- Tó- cá- me					ai me meu Vo- se te cu- lu- cá- sa in	iu sin- te	ver- Tó- sus- vor traí in	pi- tu ci Se póte deslegá dupa saritur'a calului.	ci eu tó-
sa- te		mu- te	ta	mu- nu	a- mi tó- ri, ri!	mai cá-					Ca tu ri- se se Vor nu. in ri- Ui- lup- ru	se a- ni- le de- chi- Si lac- nu- lac- te traí, tá;	do- ci- Umb- in lac- me'n- Terminulu de deslegare e 1/13 Martie.	mi, cru- tei tó- vei
de- rei	po- ve-	ta- se	cia tu	Intre deslegatori se voru sortiá carti, icóne si alte lucruri de valóre.								ri- Ui- unu de C' du mi ta		

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a“ p. A Todoranu.